

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

**ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КРИМІНАЛІСТИКА»**

для студентів 4 курсу денної форми навчання
першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

Харків 2023

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни «Криміналістика» для студентів 4 курсу денної форми навчання першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, В.М. Шевчук, та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. 60 с.

У к л а д а ч і : В. Ю. Шепітько,
В.А. Журавель,
В.М. Шевчук,
В. В. Баранчук,
І. В. Борисенко,
О. Ю. Булулуков,
Д. В. Затенацький,
М. В. Капустіна,
М. В. Костенко,
О. В. Курман,
Я. Є. Мишков,
В. В. Негребецький,
Г. О. Чорний

© Національний юридичний університет імені
Ярослава Мудрого, 2023

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

Професійна підготовка юристів забезпечується не тільки вивченням передбаченого навчальним планом комплексу правових дисциплін, а й написанням курсових робіт та наукових доповідей.

Написання курсової роботи з криміналістики сприяє поглибленому засвоєнню питань, які досліджуються, ознайомленню з судово-слідчою практикою, повторенню матеріалу загального курсу криміналістики, кращій підготовці до іспиту з цього предмета.

За своїм змістом курсова робота спрямована на самостійне творче висвітлення теми, що ґрунтується на використанні чинного законодавства, спеціальної криміналістичної літератури, слідчої та судової практики.

Основною вимогою є глибоке осягнення та правильне застосування загальних положень криміналістики у слідчій практиці. Студент на свій розсуд обирає ту тему курсової роботи, що становить для нього більший науковий інтерес, після чого повинен ознайомитися з рекомендованою літературою, судово-слідчою практикою, а також узгодити з викладачем кафедри коло питань, що потребують розкриття і ілюстрації прикладами з судово-слідчої практики, і наукові видання на допомогу.

Працюючи над курсовою роботою, необхідно брати до уваги відповідні положення, закріплені в Конституції України, Кримінальному кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України, а також спиратися на програму навчальної дисципліни «Криміналістика».

У разі виникнення утруднень слід проконсультуватися на кафедрі. Науковим консультантом є викладач кафедри криміналістики, який надає кваліфіковану навчальну та науково-методичну допомогу при підготовці курсової роботи, а надалі – при її захисті.

За кожною темою потрібно виконати два-три завдання: у першому необхідно реферативно розкрити теоретичну складову, а далі – опрацювати практичну частину, що пов'язано з критичним аналізом запропонованих

фабул або правильним складанням постанов і протоколів слідчих (розшукових) дій.

При оформленні курсової роботи необхідно дотримуватись таких вимог:

1. Курсова робота має бути подана у надрукованому вигляді та підписана автором.

2. Курсова робота починається з титульного аркушу.

3. Робота після титульного аркуша повинна містити план, питання якого слід чітко виділяти.

4. При використанні літератури і матеріалів судово-слідчої практики обов'язковим є посилання на відповідні джерела, але лише на фактично залучені. Посилання на них слід оформлювати згідно з вимогами бібліографічного опису друкованих творів.

5. Після викладення теоретичної складової роботи (виконання завдання 1) за результатами проведеного дослідження, виконаного на підставі вивчення наукового доробку вчених, студентом робиться висновок.

6. Наприкінці роботи наводиться список використаної літератури, нормативно-правових актів та судово-слідчої практики.

7. До роботи можуть долучатись додатки (схеми, діаграми, ілюстрації тощо).

При виконанні курсової роботи здобувачі вищої освіти Університету повинні дотримуватися вимог академічної доброчесності, у тому числі, щодо недопущення академічного плагіату в академічних текстах. Перевірка текстів курсових робіт рівню унікальності здійснюється відповідальною особою кафедри, яка призначається завідувачем кафедри. Автор академічної роботи у випадку подання друкованого варіанту для перевірки подає електронну версію підготовленого тексту. Формат файлу має бути прийнятним для перевірки. Робота, що підлягає перевірці, подається у повному обсязі, включаючи з титульною сторінкою, змістом, списком використаної літератури, додатками (за наявності).

У випадку виявлення факту спроби обману під час перевірки наявності академічного плагіату в поданих роботах приймається негативний висновок, що є підставою для недопущення роботи до захисту.

Студент має попередньо ознайомитися з зауваженнями рецензента і з їх урахуванням ретельно підготуватися до захисту курсової роботи, який відбувається перед комісією, що визначається кафедрою відповідно до встановленого графіка, під час якого робить повідомлення за змістом роботи, яка була ним виконана, після чого йому можуть бути запропоновані питання, відповіді на які впливають на остаточну оцінку.

Студентом на власний розсуд може бути обрана будь-яка тема наукового дослідження проблемного характеру, орієнтовний перелік яких наводиться у цьому виданні. Науково-дослідна робота становить собою самостійне творче освітлення актуальних проблем криміналістики, яке ґрунтується на використанні чинного законодавства, аналізу монографічної літератури, статей, слідчої та судової практики. Результатом дослідження є висловлення авторської позиції студента щодо сутності розглянутої проблеми, надання висновків за результатами особисто проведеного узагальнення судово-слідчої практики за обраним напрямком дослідження, пропозиції щодо вирішення дискусійних теоретичних та практичних питань. Висвітлення питань теми бажано ілюструвати прикладами з судово-слідчої практики.

Обрана тема та план науково-дослідної роботи мають бути узгоджені з науковим керівником та розпорядком роботи наукового гуртка з криміналістики. Результати підготовленої студентом роботи мають бути оприлюднені та обговорені на засіданні наукового гуртку або конференції, зроблені висновки можуть бути висвітлені в статтях та тезах наукових доповідей.

Обговорення поданих науково-дослідних робіт відбувається на засіданнях наукового гуртка з криміналістики, які проводяться у відповідності з графіком, встановленим кафедрою. Під час оприлюднення

результатів науково-дослідної роботи студентом може бути представлена презентація з використанням можливостей сучасної комп'ютерної техніки. Після висвітлення змісту роботи студенту можуть бути поставлені питання, за результатами відповідей на які здійснюється остаточна оцінка роботи.

СПИСОК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ ДО УСІХ ТЕМ

Нормативно-правові акти

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-
VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-05>

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Закон про судову експертизу від 25.02.1994 р. № 4038-XII. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>

Закон про запобігання корупції від 14.10. 2014 р. № 1700-VII. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

Закон про національне антикорупційне бюро України від 14.10.2014 р.
№ 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>

Закон про оперативно-розшукову діяльність від 18.02.1991 р. № 2135-
XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

Закон про Державне бюро розслідувань від 12.11.2015 р. № 794-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>

Закон про Бюро економічної безпеки України від 28.01.2021 р. № 1150-
IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>

[Положення про Експертну службу МВС України](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text), затверджене Наказом
МВС України від 03.11.2015 р. № 1343. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>

Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудового
розслідування: Затв. Наказ Ген. Прокурора України від 17.08.2012 №
69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>

Положення про автоматизовану інформаційну систему оперативного
призначення єдиної інформаційної системи МВС, затверджене Наказом
МВС України від 20.10.2017 № 870. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1433-17#Text>

Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2018 р. № 1024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-%D0%BF#Text>

Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджена Наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р. № 114 / 1042 / 516 / 1199 / 936 / 1687 / 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>

[Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень](#), затверджені Наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>

Інструкція про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України, затверджена Наказом від 11.09.2001 р. № 785. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01#Text>

Інструкція про порядок формування, ведення та використання оперативно-довідкового і дактилоскопічного обліку в органах внутрішніх справ та органах (установах) кримінально-виконавчої системи України, затверджена Наказом МВС України та ДДУПВП від 23.08.2002 р. № 823/188. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0738-02#Text>

Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України: затв. Наказом МЮ України від 10.09.2009 № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09>.

Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14 листопада

2018 р. № 1024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-%D0%BF#Text>

Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена наказом МВС України від 07 липня 2017 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події, затверджена наказом МВС України від 03 листопада 2015 р. № 1339. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text>

Інструкція з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затверджена наказом МВС України від 27 квітня 2020 р. № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text>

Інструкція про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол: затв. наказом МВС України, Офісу Генерального прокурора, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України 17. 08. 2020 р. № 613/380/93/228/414/510/2801/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text>

Література

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. Харків: Право, 2018. 952 с.

Журавель В. А. Вибрані твори. Харків: Апостіль, 2016. 704 с.

Журавель В. А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан: монографія. Харків: Право, 2021. 448с.

Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції: монографія / кол. авт.: В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін.; за заг. ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. Харків: Апостіль, 2017. 260 с.

Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці: матеріали міжнар. «круглого столу» (Харків, 12 груд. 2019 р.) / редкол.: В. Ю. Шепітько (голов. ред.), В. А. Журавель, В. М. Шевчук, Г. К. Авдєєва. Харків: Право, 2019. 164 с.

Кафедра криміналістики: історія становлення та розвитку. До 80-річчя заснування: монографія / В. Ю. Шепітько, В. М. Шевчук, В. І. Алексейчук та ін.; за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2020. 268 с.

Керівництво з розслідування злочинів: наук.-практ. посібник / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Вид. 2-ге, стереотип. Харків: Одиссей, 2010. 960 с.

Коновалова В. Е. Избранные труды = Вибрані твори. Харків: Апостіль, 2012. 528 с.

Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1 / В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, В. О. Коновалова та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.

Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 2 / В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, В. О. Коновалова та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

Криміналістика : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. 5-те вид. переробл. та допов. Київ : Ін Юре, 2016. 640 с.

Криміналістика. Академічний курс : підручник / Т. В. Варфоломеева, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 504 с.

Криміналістика: підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Іщенко та ін. Київ: Центр учбов. л-ри, 2015. 544 с.

Криміналістика: навч. посібник / Р. І. Благута, Р. І. Сибірна, В. М. Бараняк та ін.; за заг. ред.: Є. В. Пряхіна. Львів: ЛьВДУВС, 2010. 539 с.

Настільна книга слідчого: наук.-практ. посібник / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. 3-є вид., переробл. і допов. Київ: Ін Юре, 2011. 736 с.

Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального провадження: монографія / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.М. Шевчук та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька; Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків : Право, 2021. 248 с.

Правова доктрина України у 5 т. Т. 5: Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова. Харків: Право, 2013. 1240 с.

Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку: монографія / редкол. О.В. Петришин (голова), В.А. Журавель (заст. голови) [та ін.] / Ю. В. Баулін, В. А. Журавель, В. Ю. Шепітько та ін. Харків: Право, 2021. 680 с.

Основи судової експертизи: навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків: Право, 2016. 928 с.

Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. Київ : Кондор, 2005. 588 с.

Салтевський М. В. Криміналістика : підручник. Ч. 1. Харків : Консум, 1999. 416 с.

Салтевський М. В. Криміналістика : підручник. Ч. 2. Харків : Консум, 2001. 528 с.

Тіщенко В. В., Барцицька А. А. Теоретичні засади формування технологічного підходу в криміналістиці : монографія. Одеса : Фенікс, 2012. 198 с.

Шевчук В.М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. пр. Харків: Право, 2020. 1280 с.

Шепітько В., Шепітько М. Кримінальне право, криміналістика та судові науки: енциклопедія. Харків: Право, 2021. 508 с.

Шепітько В. Ю. Вибрані твори. Харків: Апостіль, 2010. 576 с.

Шепітько В. Ю. Вступ до навчального курсу «Криміналістика»: лекція. Київ: Ін Юре, 2016. 192 с.

Шепітько В. Ю. Довідник слідчого. 4-є вид., переробл. і допов. Харків: Одиссей, 2013. 232 с.

Шепітько В. Ю. Вибрані твори / Избранные труды / Шепітько В.Ю. Харків : Апостіль, 2010. 572 с.

Developments of criminalistics theory and future of forensic expertology: liber amicorum profesoriui Egidijui Vidmantui Kurapkai. Collective monograpfy / Malewski H., Matulienė S., Shepitko V., Shepitko M., Shevchuk V. Vilnius, Lithuanian association of criminalists, Mykolas Romeris University, 2022. 608 p.

The basics of criminalistics: practical manual / Anna Myrovska, Artem Samodin, Tetiana Tsymbaliuk and other; under the general editorship of Anna Myrovska. Kyiv : Osvita Ukrainy, 2021. 148 p.

Textbook of Criminalistics. Vol. 1 : General Theory / ed.: H. Malevski, V. Shepitko. Kharkiv: Apostil, 2016. 474 p.

Ukrainian Legal Doctrine edited by V. Ia. Tatsyi and Translated by William E. Butler. Vol. 5 (2): Judicial Law, Penal Law, and Forensic Legal Sciences “Wildy, Simmonds & Hill”, London, 2018.

Shepitko V. Introduction to Criminalistics. Kharkiv: Apostille Publishing House LLC, 2021. 168 p.

Т е м а 1. НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ КРИМІНАЛІСТИКИ

Завдання 1

Після вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. *Поняття і значення науково-технічних засобів у криміналістиці.*
2. *Види та класифікація науково-технічних засобів.*
3. *Використання новітніх науково-технічних засобів при розслідуванні кримінальних правопорушень (безпілотні летальні апарати, тривимірні сканери та ін.).*
4. *Критерії допустимості техніко-криміналістичних засобів.*
5. *Застосування новітніх технологій для попередження та профілактики кримінальних правопорушень.*

Завдання 2

1. *За наведеною фабулою визначте види науково-технічних засобів, які необхідні для виявлення і фіксації слідів вибуху.*
2. *Вкажіть методи використання зазначених науково-технічних засобів.*
3. *Висуньте пропозиції щодо:*
 - a) *тактики допиту підозрюваного за наявності результатів застосування технічних засобів і виявлення слідів вибуху;*
 - б) *особливостей пред'явлення підозрюваного для впізнання у режимі відеоконференції свідкам;*
 - в) *технічного оснащення слідчо-оперативної групи під час проведення обшуку житлового будинку з присадибною ділянкою та гаражем.*

Фабула

До чергової частини Харківського районного управління поліції № 1 ГУНП в Харківській області 22.07.2022 р. о 18 годині 40 хвилин надійшло повідомлення від інспектора з паркування на території ТЦ «Центральний» про вибух автомобіля Nissan Leaf на одному з майданчиків для платного паркування, що розташований за адресою: м. Харків, вулиця Академіка Павлова, 165.

За попередньою інформацією, у результаті потужного вибуху постраждало двоє осіб, зазнали пошкоджень та руйнування дев'ять транспортних засобів. О 19 годині на місце події прибув наряд патрульної поліції, який надав невідкладну медичну допомогу потерпілим та вжив заходів щодо їх госпіталізації. Було проведено евакуацію громадян на безпечну відстань та виставлено оточення усієї території для паркування. Слідчо-оперативна група прибула на місце події о 19 годині 25 хвилин. Після узгодження зі спеціалістами відповідних служб щодо можливості безпечного перебування на місці вибуху слідчий за участю спеціаліста-вибухотехніка провів детальний інструктаж з техніки безпеки з усіма учасниками слідчої дії та розпочав огляд епіцентру вибуху. Під час огляду слідчий та інші учасники застосовували науково-технічні засоби з метою виявлення, фіксації, дослідження та вилучення предметів речової обстановки місця вибуху та мікрооб'єктів продуктів вибуху.

Після перевірки камер спостереження на території платного майданчика ТЦ «Центральний» було встановлено зовнішність невідомого чоловіка, який підійшов о 18 годині 35 хвилин до автомобіля Nissan Leaf з пакунком. У результаті проведення слідчих (розшукових) дій працівниками поліції встановлено та затримано Артура Олександровича Соколова, дата народження – 21.07.1973 р., який перебував у розшуку з 2015 р. за підозрою у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених 113 (Диверсія), 115 (Умисне вбивство), 187 (Розбій), 258 (Терористичний акт), 263 (Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами) Кримінального кодексу України. З урахуванням комплексу доказової та

оперативної інформації слідчим прийнято рішення провести допит А. О. Соколова, пред'явлення його для впізнання у режимі відеоконференції та обшук тимчасового місця проживання підозрюваного (житлового будинку з присадибною ділянкою та гаражем на його території).

С п и с о к л і т е р а т у р и

Благута Р. І., Мовчан А. В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання: монографія. Львів: ЛьВДУВС, 2020. 256 с.

Журавель В. А., Павлюк Н. В., Резнікова О. І. Поняття та засоби криміналістичного забезпечення розслідування корупційних злочинів. Питання боротьби із злочинністю: зб. наук. пр. Х., 2017, вип.32. С. 13-31.

Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції: монографія / В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін. Харків: Апостіль, 2017. 258 с.

Інформаційні технології у правозастосовній діяльності. Практикум з криміналістики: навч. посібник / за ред. В. Ю. Шепітька. Київ: Ін Юре, 2013. 128 с.

Кобилянський О., Кофанов А. Фотографічна фіксація перебігу та результатів слідчих (розшукових) дій: метод. рекомендації. Київ: УкрДГРІ, 2012. 64 с.

Коваленко В. В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій: монографія. Луганськ: РВВДУВС, 2007. 208 с.

Літкевич Д. О. Теоретико-правові основи використання досягнень науково-технічного прогресу у кримінальній процесуальній формі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2020. 266 с.

Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального провадження: монографія / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.М. Шевчук та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька; Нац. акад. прав.

наук України, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків : Право, 2021. 248 с.

Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засад: метод. посібник / авт.-упоряд.: С.І. Перлін, С.О. Шевцов; М-во внутр. справ України; Держ. наук.-дослід. експерт.-криміналіст. центр. Харків: ФОП Чальцев О.В., 2009. 152 с.

Перлін С. І. Деякі напрями використання безпілотних літальних апаратів у слідчій та експертній практиці. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка: наук. журн. Сєверодонецьк: ЛДУВС, 2020. №1 (89). С. 269-279.

Поляк Ю. П. Застосування технічних засобів при проведенні слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій та використання його результатів під час досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Львів, 2022. 230 с.

Пряхін Є. В. Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 164 с.

Семенов В. В., Терешкевич А. І. Використання новітніх технологій та досягнень науки й техніки в кримінальному провадженні. Криміналістика и судебная экспертиза. 2015. № 60. С. 117–125.

Універсальний криміналістичний комплект слідчого: практ. посіб. з використання наук.-техн. засобів / В. Ю. Шепітько та ін. Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2004. 20 с.

Цехан Д. М. Використання високих інформаційних технологій в оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ: монографія. Одеса: Юрид. літ., 2011. 216 с.

Цільмак О. М., Користін О. Є., Шантала О. С., Талалай Д. В. Криміналістичні засоби та методи розкриття та розслідування правопорушень. Підручник. Одеса: ОДУВС, 2016. 302 с.

Хараберюш І. Ф., Мацюк В. Я., Некрасов В. А., Хараберюш О. І. Використання оперативно-технічних засобів у протидії злочинам, що вчиняються у сфері нових інформаційних технологій: монографія. Київ: КНТ, 2007. 196 с.

Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 492 с.

Шевчук В. М. Деякі проблеми удосконалення структури криміналістичної техніки. *Сучасне правотворення: питання теорії та практики*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 5-6 червня 2020 р.). Ч. 2. Дніпро: ГО «Правовий світ», 2020. С. 66-71.

Шевчук В. М. Інновації у криміналістичній техніці: сучасні можливості та проблеми застосування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». Одеса : Видавничий дім «Гельветика». 2020. № 43. С. 146-151. URL: <http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc43/34.pdf>

Шевчук В.М. Криміналістична техніка: сучасні проблеми та перспективи розвитку. *Dynamics of the development of world science*. Abstracts of the 9th International scientific and practical conference. Perfect Publishing (May 13-15, 2020). Vancouver, Canada. 2020. Pp. 1068-1078. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/18048>

Шепітько В. Ю. Техніко-криміналістичне забезпечення органів досудового слідства та якість слідчої діяльності (вибрані твори). Х.: ВА «Апостиль», 2010. 576 с.

Шепітько В. Ю. Криміналістичні проблеми збирання доказів технічними засобами у кримінальному процесі: вибрані твори. Харків: Апостіль, 2010. С. 72–79.

Shevchuk V. Innovations in criminalistic technique: problems of creation and application. *Scientific Collection «InterConf»*, (31): with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Science and Practice:

Implementation to Modern Society» (October 6-8, 2020). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2020. Pp. 94-104.

Т е м а 2. ОГЛЯД

Завдання 1

Після вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Поняття та види слідчого огляду.
2. Функції та роль спеціалістів при слідчому огляді.
3. Тактичні особливості проведення різних видів огляду.
4. Розпізнання інсценування. Значення негативних обставин при огляді.
5. Порядок виявлення, фіксації та вилучення об'єктів в ході огляду місця події.
6. Способи фіксації результатів огляду.

Завдання 2

Критично проаналізувати зміст протоколу огляду місця місцевості та відповісти на питання:

1. *Чи правильно описано місце огляду?*
2. *Які помилки зробив слідчий при огляді?*

Завдання 3

Складіть протокол огляду місця події з урахуванням наданих відповідей щодо завдання 2.

ПРОТОКОЛ

огляду

м. Харків

27 грудня 2023 р.

Старший слідчий Новобаварського ВП ГУНП в Харківській області майор А. У. Потапенко, керуючись ст. 104, 105, 106, 107, 237, 238 КПК України, здійснив у присутності понятих:

1. Степана Гавриловича Галушка, що мешкає за адресою: м. Харків, вул. Єлізарова, 12, кв. 36,

2. Марії Іванівни Коляди, що мешкає за адресою: м. Харків, вул. Паркова, 27, кв. 1,

за участю начальника відділу кримінальної поліції Новобаварського району м. Харкова Ж. П. Сферанського, спеціаліста – співробітника Харківського НДКЕЦ МВС України Г. П. Житкова, спеціаліста – судового медика К. С. Бухалкіна, огляд місцевості – лісового масиву, розташованого біля вул. Паркової Холодногірського району м. Харків, і трупа невідомої людини, про що згідно зі ст. 237 КПК України склав протокол. Перед початком огляду понятим роз'яснено їх право бути присутнім при провадженні слідчої дії та засвідчувати своїми підписами відповідність записів у протоколі виконаним діям. Спеціалістам роз'яснені їх права та обов'язки згідно зі ст. 71, 72 КПК України. Огляд проводився в умовах похмурої погоди при природному освітленні, температура повітря +2,5°C. Огляд розпочато об 11 годині 30 хвилин, закінчено о 14 годині 30 хвилин.

Оглядом встановлено:

Місцем огляду є лісовий масив, що знаходиться у південній частині Холодногірського району м. Харків. З північної сторони лісовий масив підходить до вул. Паркової, яка починається від залізничної колії, а наприкінці з'єднується з перпендикулярно розташованим до неї Київським шосе. Будинки на вул. Парковій розташовані тільки з однієї сторони, їх нумерація йде один за одним, починаючи з 1-го і до 27-го номера. У даному лісовому масиві на відстані 145 м від вул. Паркової й у 700 м від Київського шосе лежить труп чоловічої статі. У 17 м на північ від голови трупа приблизно паралельно вул. Парковій проходить просіка з високовольтною лінією електропередач, найближчими опорами цієї лінії є № 56 і 57. Ліс на

цій ділянці змішаний, густо поріс чагарником, захарашений різним сміттям. Труп знайдено на невеликій галявині, довжина якої 5 м, ширина – 6 м. Труп лежить на спині головою на північний схід, ногами на південний захід, голова відкинута. Ліва рука витягнута уздовж тулуба, права зігнута в ліктьовому суглобі, кисть її знаходиться на лівому стегні. Трупне задубіння виражене в звичайно досліджуваних групах м'язів. Трупні плями блідо-фіолетові, розташовуються на задній поверхні тіла, при натисненні не бліднуть і не змінюють свого первісного фарбування. Обличчя рясно забруднено кров'ю. У ділянці лівої щоки велика зяюча рана, що починається від рівня підборіддя і доходить до мочки вушної раковини. Нижче цієї рани і паралельно їй розташовується рана такого ж характеру, що починається у ділянці підборіддя ліворуч і переходить на бокову поверхню шиї. Краї обох ран рівні, кінці гострі. У трупа обстрижені нігті і вилучений піднігтьовий уміст. Зрізи з нігтів і піднігтьовий уміст із кожного пальця рук поміщені у десять окремих конвертів, що заклеєні та супроводжені відповідним написом, а також підписані слідчим й понятими. На трупі: піджак коричневого кольору у клітинку, правий рукав якого забруднений у крові; жовта футболка; штани у коричневу смужку; труси чорні. У лівій внутрішній кишені піджака виявлений пропуск на ім'я С. Д. Вейнова № 348709 ЗАТ «Укрвтормет». На відстані 2 м від голови трупа на північний схід лежать два недопалки сигарет з фільтром довжиною 1,5 і 2 см. Кожний із них поміщений в окрему скляну пробірку. Пробірки обгорнені в білий папір, опечатані, позначені відповідним написом, завірені підписами слідчого і понятих. На північ від трупа на відстані 4 м від його голови виявлена порожня пляшка з-під вина з наклейкою «Чорний полковник». Після обробки поверхні пляшки за допомогою магнітної щітки порошком «Топаз» виявлений чіткий слід пальця руки. Слід розташований на середній частині пляшки на 32 мм вище наклейки «Чорний полковник» на рівні одного з двох вертикально з'єднаних симетричних один одному швів. Довжина сліду – 17 мм, ширина – 12 мм.

Тип папілярного візерунка – завитковий. Слід 16 перенесений на прозору дактилоскопічну плівку, що прошита і має відповідну бирку.

При огляді місця події здійснювалась фотозйомка цифровим фотоапаратом «CANON». Про водилось: орієнтовна фотозйомка трупа, оглядова фотозйомка трупа з чотирьох позицій, детальна фотозйомка ран на обличчі та шиї, пляшки.

З місця події вилучено: перепустку на ім'я С. Д. Вейнова, два недопалки сигарет, порожню пляшку з-під вина, нігті та піднігтьовий уміст, піджак і штани.

Протокол прочитаний уголос слідчим у присутності осіб, які брали участь у проведенні огляду.

Зауваження на дії слідчого і правильність складання протоколу не надійшли.

Поняті: 1.	підпис
2.	підпис
Судово-медичний експерт:	підпис
Слідчий:	підпис

С п и с о к л і т е р а т у р и

Алексейчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія. Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2011. 232 с.

Огляд місця події. Процесуальні дії при розслідуванні окремих кримінальних правопорушень / упоряд. В. Г. Дрозд. Київ: Центр учб. літ., 2021. 368 с.

Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук.-практ. посібник / за ред. Н. І. Клименко. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 216 с.

Огляд місця події: процесуальні підстави, особливості тактики, криміналістичні рекомендації: наук.-практ. посіб. для слідчих, прокурорів,

поліцейських патрул. та кримінал. поліції. / В. П. Корж. Харків: Золоті сторінки, 2019. 224 с.

Шепітько В. Ю. Тактика огляду місця події (проблеми використання типового та евристичного в діяльності слідчого): вибрані твори. Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2010. С. 312–317.

Участь спеціаліста в огляді місця події: довідник: практ. посіб. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2017. 128 с

Яремчук В.О. Організація і тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій: монографія. Харків: Апостіль, 2015. 228 с.

Т е м а 3. ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ

Завдання 1

Після вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Поняття та мета пред'явлення для впізнання.
2. Відмінність пред'явлення для впізнання від інших слідчих (розшукових) дій та від оперативного впізнання.
3. Підготовка до пред'явлення для впізнання.
4. Тактичні особливості пред'явлення для впізнання: а) живих осіб; б) трупа та частин розчленованого трупа; в) предметів.
5. Особливості пред'явлення для впізнання особи за фотозображеннями, аудіозаписом та відеозаписом.
6. Тактика пред'явлення для впізнання за поза візуальним спостереженням.

Завдання 2

Ознайомившись із наданою фабулою відповісти на питання:

1. *Які об'єкти слід пред'являти для впізнання?*
2. *Кого слід залучити до впізнання та як необхідно проводити цю*

слідчу (розшукову) дію?

3. Які попередні процесуальні дії та організаційні заходи повинні бути здійснені слідчим до пред'явлення об'єктів для впізнання?

Завдання 3

Складіть протоколи пред'явлення для впізнання за наданою фабулою.

Фабула

У чергову частину Немишлянського відділу поліції ГУНП в Харківській області 14.02.2022 р. о 21 годині 30 хвилин надійшло повідомлення від В. М. Ковалевського про грабіж. Він зазначив, що після святкування в кафе «СВІТАНОК» відправив свою дівчину на таксі, а сам повертався додому та, щоб скоротити шлях, йшов через територію середньої школи, яка розташована поряд з будинком, де він мешкає. На виході з двору школи десь о 20 годині його зупинили двоє незнайомих хлопців та, погрожуючи вбивством, відібрали годинник із каучуковим ремінцем чорного кольору фірми «ORIENT», мобільний телефон фірми «Apple» моделі «iPhone 14» чорного кольору, шкіряну сумку фірми «POLO», в якій знаходився шкіряний гаманець фірми «Petek» з 2600 грн та 350 доларами США. В. М. Ковалевський також повідомив, що грабіжникам років з 20–25, худорляві, обидва високого зросту у коротких шкіряних куртках темного кольору, синіх джинсах і спортивних шапках. Він добре запам'ятав зовнішність одного з грабіжників, який тримав його за комір куртки, зокрема бачив глибокий шрам на правій щоці та татуювання на вказівному пальці лівої руки у вигляді персня. Другого грабіжника, який з ним розмовляв, потерпілий розгледів гірше, але заявив, що добре запам'ятав тембр його голосу та інтонацію. Злочинець, на його думку, можливо застудився і розмовляв охриплим голосом. Патрульній поліції передана орієнтировка на розшук злочинців, і 14.02.2022 р. о 23 годині 15 хвилин у барі «Бріг» були затримані Є. М.

Беспятов та В. М. Беловицький. У Є. М. Беспятова вилучена шкіряна сумка фірми «POLO» зі шкіряним гаманцем фірми «Petek» з 2180 грн та 350 доларами США, у В. М. Беловицького – годинник фірми «ORIENT» із каучуковим ремінцем чорного кольору та мобільний телефон фірми «Apple» моделі «iPhone 14» чорного кольору. Як повідомив бармен бара «Бріг», хлопці розплатились за замовлення на суму 420 грн. Під час допитів затримані заперечували свою причетність до грабежу В. М. Ковалевського.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Антощук А.О., Гриненко К.В. Особливості пред'явлення для впізнання особи за матеріалами відеозапису. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. 2021. Вип. 36. С. 3–9.

Галаган В. І., Басиста І. В. Процесуальний порядок і тактика пред'явлення для впізнання поза візуальним спостереженням того, кого впізнають: монографія. Київ: КНУВС, 2007. 236 с.

Герасимів О., Ряшко О. Пред'явлення для впізнання як слідча (розшукова) дія у кримінальному провадженні. Національний юридичний журнал: теорія та практика. 2021. Вип.11. С. 81-87.

Гриненко К.В. Допустимість доказів, отриманих під час пред'явлення особи для впізнання. Прикарпатський юридичний вісник. 2020. Вип. 4 (33). С. 104–109.

Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є. Пред'явлення для впізнання – засіб інформаційного забезпечення розслідування. Вісник кримінального судочинства. 2015. № 4. С.46–53.

Лук'янчиков Є. Д. Зустрічне впізнання при розслідуванні корупційних злочинів. Вісник Академії адвокатури України. 2016. Т. 13. № 1. С. 81–84.

Лук'янчиков Б. Є., Лук'янчиков Є. Д., Петряєв С. Ю. Криміналістична ідентифікація об'єктів за ідеальними відображеннями: монографія. Київ: НТУУ «КПІ», 2016. 204 с.

Чаплинський К. О. Тактика пред'явлення для впізнання при розслідуванні злочинів проти життя, здоров'я, волі та статевої недоторканності особи: навч.-практ. посібник. Дніпропетровськ: Свідлер, 2007. 92 с.

Шліпова О.Д., Степанюк Р.Л. Проблемні питання пред'явлення для впізнання в ситуації позавізуального спостереження особи, яку впізнають. Пріоритетні напрями діяльності Національної поліції України.

Т е м а 4. ДОПИТ

Завдання 1

Після вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Поняття, види, предмет допиту.
2. Стадії та особливості формування показань.
3. Підготовка до допиту: сутність і значення.
4. Типові ситуації допиту й системи тактичних прийомів до них.
5. Викриття неправди в показаннях: тактико-психологічні прийоми. Значення невербальної інформації в діагностиці неправди.
6. Допит неповнолітніх. Категорії неповнолітніх. Використання спеціальних знань при допиті неповнолітніх.
7. Одночасний і перехресний допит: специфіка й тактика проведення.
8. Особливості допиту у режимі відеоконференції. Способи фіксації.

Завдання 2

За запропонованою фабулою виконати такі завдання:

1. *Поясніть ситуацію, що склалася при допиті та особливості формування показань потерпілої. Визначте тактику повторного допиту й можливість використання спеціальних знань при допиті.*
2. *Складіть план допиту потерпілої А.*

Фабула

Повертаючись ввечері додому двадцятирічна А. була зґвалтована. Зі слів потерпілої, коли вона вийшла з автобуса і попрямувала в напрямку своєї багатоповерхівки, звернула увагу, що за нею йде чоловік. Відійшовши від зупинки і зайшовши в арку між будинками дівчина зрозуміла, що чоловік наздоганяє її. Потерпіла перебувала в пригніченому стані і насилу відповідала на запитання слідчого, весь час плакала. Крім того, А. не могла повідомити більше ніяких подробиць про особу злочинця та подію, що відбулася. Слідчий вирішив повторно допитати М. через три дні. Стан потерпілої покращився і вона змогла повідомити деталі злочину і описати прикмети гвалтівника.

Завдання 3

За запропонованою фабулою виконати такі завдання:

1. Вкажіть ризики, пов'язані з проведенням одночасного допиту вказаних осіб.

2. З кого з підозрюваних необхідно почати допит? Визначте тактику допиту у цій ситуації.

Фабула

Р. та Б. було затримано за підозрою в шахрайстві і крадіжках. У денний час вони дзвонили до квартир, представляючись представниками фірми, яка здійснює рекламну акцію з презентації своїх товарів, які можна придбати «за дуже низькими цінами» і пропонували набір «подарунків». У той час, як Р., відволікаючи увагу господинь квартир, демонструвала їм товари, Б. проходила до кімнат і викрадала гроші та цінності. Потім жінки спішно покидали квартиру, зіславшись на те, що їх терміново чекають в офісі. Однак злочинниці були затримані. При проведенні допитів у показаннях

підозрюваних були виявлені суттєві протиріччя. Крім того, слідчий Ж. встановив, що Р. і Б. знайомі протягом п'яти років. Організатором і лідером є Р., якій і належить ідея легкої наживи. Б. спокійна, досить врівноважена жінка, що підпорядковувалася подрузі, хоча й розуміла, що вчиняє незаконні дії. Слідчий вирішив провести одночасний допит.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Баранчук В. В. Тактика встановлення психологічного контакту при допиті: монографія. Харків: Апостіль, 2011. 232 с.

Ващук О. П. Невербальна інформація в кримінальному провадженні: теоретико-методологічні основи: монографія. Одеса: Гельветика, 2017. 430 с.

Демидова Є. Є. Тактика допиту обізнаних осіб: монографія. Харків: Апостіль, 2013. 232 с.

Затенацький Д. В. Ідеальні сліди в криміналістиці (техніко-криміналістичні та тактичні прийоми їх актуалізації): монографія. Харків: Право, 2010. 197 с.

Колеснікова І. А. Тактика виявлення та нейтралізації добросовісних помилок у показаннях свідків: монографія. Харків: Апостіль, 2014. 184 с.

Павлюк Н. В. Процес формування показань неповнолітніх (інтерпретація та використання під час допиту). Харків: Апостіль, 2013. 207 с.

Судовий допит: наук.-практ. посібник / Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України; ред. І. І. Присяжнюк. Київ: Нац. акад. прокуратури України, 2017. 174 с.

Організація і тактика одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб: навч. посіб. / С. С. Чернявський, О. О. Алексеєв, А. А. Вознюк. К., 2016. 66 с.

Фунікова О. В. Теоретичні основи класифікації запитань у криміналістиці: монографія. Харків: Право, 2008. 143 с.

Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика (системно-структурний аналіз): монографія. Харків: Харків юрид., 2007. 432 с.

Т е м а 5. ОБШУК

Завдання 1

Після вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Поняття, завдання та види обшуку.
2. Організація проведення обшуку.
3. Слідчі ситуації проведення обшуку та тактика їх вирішення.
4. Тактичні операції, пов'язані з поєднанням негласних (слідчих) розшукових дій та обшуку.
5. Використання допомоги спеціалістів під час проведення обшуку.
6. Фіксація результатів обшуку.

Завдання 2

За запропонованою фабулою виконати такі завдання:

1. Обґрунтуйте необхідність проведення обшуку.
2. Відповідно до викладених даних складіть план обшуку.
3. Визначте склад учасників обшуку.
4. Висуньте пропозиції щодо тактики проведення обшуку в запропонованій ситуації.

Фабула

По «гарячих слідах» після збуту в овочевому кіоску підробленої грошової купюри номіналом 200 грн. було затримано Григоренка. На допиті він пояснив, що цю купюру отримав від свого знайомого Романова як повернення колишнього боргу. Під час розслідування було встановлено, що аналогічні за способом виготовлення купюри номіналом 200 грн. було виявлено раніше ще в трьох торгівельних закладах міста. За оперативною інформацією Романов може бути причетним до виготовлення та збуту

підроблених грошей. В результаті негласних слідчих (розшукових) дій встановлено, що Романов працює на підприємстві, що займається виготовленням сувенірної фотографічної продукції, проживає в трьохкімнатній квартирі, має один власний гараж на території ГБК «Промінь» та ще один неофіційно орендує у цьому ж кооперативі. Останні пів року товаришує з Волковим та Полонським (раніше засудженим за шахрайство). Час від часу Волков та Полонський відвідують квартиру Романова.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 30.05.2023).

Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суд дею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14> (дата звернення: 30.05.2023).

Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 р. № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#n9> (дата звернення: 30.05.2023).

Березняк В. С Організаційно-тактичні особливості проведення обшуку у кримінальних провадженнях щодо шахрайства у сфері нерухомості. *Юридична наука*. 2020. № 11(113). С. 35-41.

Головко М. Б. Обшук: юридико-психологічні аспекти організації та проведення: навч.-метод. посібник. Чернігів: Лозовий В. М., 2015. 127 с.

Грига М. А. Деякі процесуальні та тактичні недоліки під час організації і проведення обшуку. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 2. С. 195-197.

Дульський О. Л. Захист прав людини під час обшуку: монографія / за ред. В. І. Галагана. Київ: Норма права, 2021. 250 с.

Кравченко К. Тактика проведення обшуків під час розслідування торгівлі людьми з метою трудової експлуатації. *Підприємництво, госп-во і право*. 2019. № 2. С. 249-253.

Мандриченко Ж. В., Холостенко А. В. Причини та наслідки проведення одних слідчих (розшукових) дій під виглядом інших. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 367-370.

Нечваль А. Етапи проведення обшуку: теорія та практика. *Підприємництво, госп-во і право*. 2019. № 6. С. 322-325.

Овчаров Д. Обшук - ознака успіху: монографія. Київ: Кінцевий бенефіціар, 2019. 124 с.

Осипенко І. П., Адам'юк О. О., Сенченко Н. М. Обшук і виїмка (тайники та способи їх виявлення): навч.-метод. посібник. Чернігів: Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці, 2011. 132 с.

Семенов В. В. Тактичні особливості обшуку під час розслідування інсценованих вбивств. [*Прикарпатський юридичний вісник*](#). 2019. Том 2. № 3(28). С. 178-181.

Криміналістичне забезпечення виявлення та розслідування злочинів : монографія / за ред. В. В. Тіщенка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2018. 430 с.

Шепітько В. Ю. Обшук. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т.* Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. С. 535-537.

Шепітько В. Ю. Обшук приміщень. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т.* Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. С. 539

Т е м а 6. СЛІДЧИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ

Завдання 1

Після вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Сутність і цілі слідчого експерименту.
2. Процесуальні вимоги до слідчого експерименту.
3. Види слідчого експерименту.
4. Підготовка до слідчого експерименту та його учасники.
5. Тактичні особливості проведення слідчого експерименту.
6. Тактичні особливості перевірки показань на місці як різновиду слідчого експерименту.
7. Фіксація слідчого експерименту та оцінка його результатів.

Завдання 2

Ознайомившись із наданою фабулою визначити:

1. Мету проведення слідчого експерименту.
2. Склад учасників слідчої (розшукової) дії у кожному конкретному випадку, порядок їх розміщення і характер дій у процесі проведення експерименту. Обґрунтувати необхідність їх участі.
3. Перелік науково-технічних засобів, які необхідно використати при проведенні слідчого експерименту.

Завдання 3

Складіть протокол проведення даної слідчої (розшукової) дії.

Фабула

До чергової частини Томашпільського РВ поліції надійшло повідомлення про виявлення трупу Гнаткової Є.А., 1925 року народження, з ознаками насильницької смерті — відкритою черепно-мозковою травмою.

На місце події виїхала слідчо-оперативна група. Оглядом місця події було встановлено, що входні двері будинку мали пошкодження на передньому бруску лутки. Відкриті шафи, розкидані речі та безлад вказували на те, що у будинку злочинці шукали цінні речі. При огляді подвір'я слідчим виявлено частини металевої арматури, що дало йому можливість припустити про використання аналогічної арматури під час вчинення злочину. Продовжуючи огляд слідчий досліджував місце події з метою пошуку, в тому числі і подібної частини арматури. Під час огляду досліджено місцевість (територію), яка прилягала до будинку потерпілої, шляхи підходу і відходу від нього. В результаті ретельно проведеного огляду місцевості, у ході якого застосовувалися сучасні техніко-криміналістичні засоби, а саме металошукачі, щупи, прилади спеціальних криміналістичних комплектів, частину аналогічної арматури піднято з дна річки Томашпілька (що протікає повз присадибної ділянки Гнаткової Є.А.), яка мала значення речового доказу. У кімнатах будинку експертами-криміналістами було вилучено сліди пальців рук людини.

За фактом умисного вбивства Гнаткової слідчим було невідкладно відкрито кримінальне провадження. З урахуванням здобутої на початковому етапі інформації слідчим висунуто ряд версій, у тому числі щодо скоєння вбивства Гнаткової з корисливих мотивів особами з кола знайомих потерпілої.

Слідчим було призначені судові експертизи, на розв'язання яких були поставлені запитання, щодо причини, часу та місця настання смерті, зміни пози трупу, кількості, тяжкості, локалізації і механізму заподіяння тілесних ушкоджень, слідів боротьби та самооборони, взаєморозташування нападника і потерпілої, а також щодо характеристики предметів, які могли бути використані для заподіяння виявлених тілесних ушкоджень.

Судово-медичною експертизою було встановлено, що смерть Гнаткової наступила внаслідок від відкритої черепно-мозкової травми на місці виявлення трупа. Локалізація та характер встановлених на трупі

тілесних ушкоджень свідчили про те, що намір злочинця було спрямований саме на умисне позбавлення життя потерпілої.

Слідчим було висунуто версії щодо вбивства з корисливих мотивів особою з числа знайомих жертви. З кола останніх було відібрано тих осіб чоловічої статі, котрі за віком могли відповідати усім критеріям складеного слідчим портрету ймовірного злочинця. Під підозру попав сусід потерпілої Грищенко.

Внаслідок правильно обраній тактиці поступового пред'явлення доказів Грищенко зізнався у вчиненні вбивства і повідомив таке. Дізнавшись про те, що Гнаткова напередодні отримала пенсію, Грищенко 14 вересня у період з 16 до 17 години, проник до домоволодіння Гнаткової, переконався, що вона знаходиться на городі і збирає врожай. Тоді він зірвав підібраним на подвір'ї шматком металевої арматури навісний замок на вхідних дверях будинку, відчинив їх, проник до будинку, де почав шукати гроші. В цей час до дому несподівано повернулася Гнаткова, і побачила Грищенко. Почала сваритися і сказала, що про його дії заявить до поліції. З метою приховати невдалу спробу вчинити крадіжку Грищенко вирішив вбити жінку. Він наніс їй удари кулаком по обличчю та декілька ударів металевою арматурою в голову та шию. Після реалізації вбивства Грищенко викинув арматуру у річку, коли повертався до свого будинку.

Допитаний погодився продемонструвати обставини вбивства на місці. Слідчий вирішив провести слідчий експеримент.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Жувака С.О. Слідчий експеримент: проблеми застосування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2014. №9. Т.2 С.102-104.

Вальчишин Г.І. Умови проведення слідчого експерименту під час розслідування дорожньо-транспортної пригоди і тактичні прийоми їх

забезпечення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 51. С. 113-116.

Негребецький В.В. Слідчий експеримент з метою перевірки показань підозрюваного як особливий спосіб отримання доказів. Підприємництво, господарство і право. 2021. Вип. №5. С.263-267.

Vladyslav Nehrebetskyi Tactical and psychological bases of neutralization of counteraction to the investigation of a criminal offense during an investigative experiment. *Entrepreneurship, economy and law*. 2022. No1. pp.96-100.

Криміналістичне забезпечення виявлення та розслідування злочинів : монографія / за ред. В. В. Тіщенка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2018. 430 с.

Чаплинський К.О. Слідчий експеримент як об'єкт криміналістичного дослідження. Вісник Академії митної служби України. 2011. № 2(7). С.145-150.

Шепітько В.Ю. Перевірка показань на місці. Велика українська юридична енциклопедія: У 20 т. Т.20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / редкол. В. Ю. Шепітько та ін. Харків: Право, 2018. С. 583-585.

Т е м а 7. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ФОРМА ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Завдання 1

Після вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Поняття судової експертизи та її значення в системі використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. Підстави класифікації судових експертиз та їх види. Завдання судової експертизи.

2. Поняття та правовий статус судового експерта. Система судово-експертних установ в Україні.

3. Залучення судового експерта сторонами кримінального провадження.

4. Підготовка матеріалів та об'єктів для проведення судової експертизи.

Порядок отримання зразків для порівняльного дослідження.

5. Висновок судового експерта та його роль в доказуванні. Стадії та критерії оцінки результатів застосування спеціальних знань судовим експертом.

6. Експертні помилки. Шляхи усунення експертних помилок.

7. Міжнародне співробітництво в судово-експертній діяльності. Порядок залучення судових експертів з країн ЄС.

Завдання 2

За запропонованою фабулою визначити:

1. Які експертні дослідження необхідно призначити та провести.

Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 3

Складіть постанову слідчого або клопотання захисника/адвоката або ухвалу слідчого судді про залучення судового експерта (призначення судової експертизи) (вид процесуального документа та вид судово-експертного дослідження обираєте самостійно виходячи з умов завдання).

Фабула

За адресою м. Харків, просп. Перемоги 888 кв. 332 був виявлений труп невідомої людини. При огляді місця події та огляді трупа було встановлено наступне:

.....Труп чоловічої статі виявлений на кухні. Труп лежить на спині. Ліва рука витягнута уздовж тулуба, права зігнута в ліктьовому суглобі, кисть її знаходиться на лівому стегні.

Обличчя трупа забруднено плямами темно-бурого кольору, можливо кров'ю. В області правої щоки виявлена рана, що починається від рівня підборіддя, довжиною 10 см. Края рани рівні, кінці гострі. В області правої скроні виявлено 1 (один) отвір, попередньо зі слідами вогнепального поранення, діаметром 9 мм. Навколо отвору виявлено смужку темного кольору – попередньо поясок обтирання, края тканини навколо отвору спрямовані (загнуті) всередину.....

.....Труп чоловіка одягнутий в піджак коричневого кольору у клітку, правий рукав якого забруднений у речовину темного кольору; жовту футболку та штани в коричневу смужку з написом «Puma». У лівій внутрішній кишені піджака виявлено посвідчення особи (паспорт) на ім'я громадянина України – Недоступа Івана Петровича 21.07.1987 р.н. Посвідчення особи має численні сліди пошкодження, краї надірвані. На першій сторінці паспорта, за допомогою збільшувального пристрою (Лупа 10-х, „Olimpus“, виробник Польща) виявлені ознаки самостійного переклеювання фото, а саме ушкодження поверхні бланка документа, незбіг тексту та зрушення між частинами відтиску печатки на фотокартці та бланку паспорта

На відстані 2 метрів від голови трупа було виявлено два недопалки сигарет зі слідами речовини червоного кольору на фільтрі, можливо губної помади. Поруч з трупом, на столі виявлено 4 (чотири) стакана та 1 (одна) порожня пляшка з-під горілки «Оковита» з різким запахом хімічної сполуки невідомого походження, схожого на запах ацетону. Після обробки поверхні пляшки та стаканів за допомогою магнітної щітки та дактилоскопічного порошку «Топаз» виявлені чіткі сліди пальців рук, у кількості 10 (десять) відбитків. Довжина кожного сліду 17 мм, ширина 9 мм. Тип папілярного візерунка кожного відбитку потребує визначення в межах судово-експертного дослідження. Сліди перенесені на дактилоскопічну плівку білого кольору

Під час огляду місця події було виявлено в ванній кімнаті виявлено

пістолет марки «ГТ», магазин до вогнепальної зброї та понад 10 патронів різного калібру. Ударно-спусковий механізм стоїть на запобіжнику, запах від використання зброї відсутній.....

С п и с о к л і т е р а т у р и

Про судову експертизу. Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 28, ст.232. Із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF#Text>

Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: затв. наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1339. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>

Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>

Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: затв. наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>.

Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів: затв. наказом МЮ України від 03.03.2015 № 301/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text>

Порядок присвоєння кваліфікаційних класів судових експертів працівникам науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства

юстиції України: затв. наказом МЮ України від 30.12.2011 № 3660/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0002-12#Text>.

Порядок ведення державного Реєстру атестованих судових експертів, затв. наказом МЮ України від 29.03.2012 № 492/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0484-12#Text>.

Демидова Є.Є. Тактика допиту обізнаних осіб: монографія. Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2013. 232 с.

Експертизи у судовій практиці: наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В. Г. Гончаренко. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2010. 400 с.

Основи судової експертизи: навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта. Х.: Право, 2016. 928 с.

Практичний посібник для працівників органів досудового слідства та експертних підрозділів з питань призначення і проведення судової експертизи: практ. посібник / за заг. ред. П. В. Коляди. Київ: УВПД ГШ МВС України, 2009. 526 с.

Щербаковський М. Г. Судова експертологія: навч. посібник. Харків: ХНУВС, 2009. 190 с.

Яремчук В. О. Організація і тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій: монографія. Харків: Апостіль, 2015. 228 с.

Т е м а 8. РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ ІЗ РОЗЧЛЕНУВАННЯМ ТРУПА

Завдання 1

*Після вивчення криміналістичної літератури викласти
письмово основні положення теми*

1. Поняття та класифікація вбивств із розчленуванням трупа.
2. Криміналістична характеристика вбивств із розчленуванням трупа.
3. Тактичні особливості проведення огляду місця події і частин

розчленованого трупа.

4. Залучення експерта до проведення судово-медичної експертизи.
5. Організація пред'явлення для впізнання розчленованого трупа загиблого.
6. Конструювання слідчих версій. Встановлення особи загиблого.
7. Організація тактичних операцій.
8. Особливості тактики проведення обшуку.

Завдання 2

Ознайомитися з обставинами викладеними в запропонованій фабулі та виконати завдання:

1. Скласти план розслідування.
2. Розробити тактичну операцію «Встановлення особи загиблого».

Фабула

У р. Лопань під час роботи земснаряду машиністами Т. Р. Феденком та П. А. Фроловим 23.07.2018 р. знайдені частини розчленованого трупа жінки: дві руки і права нога. У купі сміття на березі річки виявлено людський череп. При огляді черепа на нижній щелепі справа на шостому і сьомому зубах виявлені металеві пломби. Стан шкірних покривів на руках (відсутність мозолей), слабо розвинута мускулатура, сліди спеціального догляду за руками (манікюр темно-синього кольору із нанесеними на поверхню нігтів троянд золотистого кольору) дали можливість вважати, що жінка не займалася важкою фізичною працею, а манікюр виконаний на досить високому професійному рівні. На задньо-бокових поверхнях основної фаланги четвертого пальця правої руки є смужка 0,5 см, можливо, від тривалого носіння каблучки. На пальцях ноги – педікюр яскраво-червоного кольору із зображенням китайських ієрогліфів.

Приймальниця камери схову Південного вокзалу м. Харків В. П. Ступко 24.07.2018 р. звернула увагу на одну із зданих на збереження валіз,

уміст якої видавав гнильний запах. Валізу було розкрито, а в ній виявився тулуб трупа жінки, обгорнутий у штору.

Оскільки судово-медичною експертизою встановлено, що виявлені тулуб і кінцівки належать одному й тому самому трупу жінки, матеріали двох названих вище досудових розслідувань об'єднано в одне провадження.

У процесі розслідування злочину послідовно зібрані такі дані:

1. З висновку судово-медичної експертизи випливало, що смерть невідомої жінки настала 15-18 липня. Труп розчленований гострим важким знаряддям, яким може бути сокира. Про причину смерті судово-медична експертиза дати висновок не змогла.

2. Оглядом книги корінців квитанцій камери схову Південного вокзалу і на допиті приймальниці В. П. Ступко встановлено, що валіза з тулубом прийнята на збереження 18 липня наприкінці робочого дня.

3. Як власника валізи В. П. Ступко записала В. А. Петрову.

4. З висновку судово-медичної експертизи випливало, що вбитою є жінка 25-40 років на четвертому місяці вагітності, брюнетка, сухорлява, ростом 155-160 см, яка не займалася важкою фізичною працею. Група крові вбитої визначена - А(II), Rh позитивний. На тілі вбитої виявлені особливі прикмети: родимки у лівій паховій западині, родина пляма у ділянці правої лопатки і смужка на правому безіменному пальці від носіння каблучки. У шлунку знайдена незначна кількість цілком непереварених фруктів з узвару, які покійна, очевидно, їла безпосередньо перед смертю.

Завдання 3

Розглянути запропонований нижче протокол огляду місця події і провести його критичний аналіз.

ПРОТОКОЛ огляду місця події

м. Харків

24 липня 2021 р.

Старший слідчий слідчого відділу Холодногірського ВП ГУНП в Харківській області капітан поліції В. М. Котлов у зв'язку з виявленням в одній із валіз, що знаходиться у камері схову Південного вокзалу, тулуба трупа жінки разом із судово- медичним експертом ХОБСМЕ м. Харкова О. М. Мельником і при завідуючому камерою схову багажного відділення вокзалу К. І. Корбуті, приймальниці камери В. П. Ступко і понятих: М. А. Стец, що мешкає у м. Харків, на вул. Валентинівській, буд. 21, кв. 8, і М. П. Горелік, що мешкає у м. Харків, на вул. Амосова, буд. 15, кв. 108, у відповідності зі ст. 237 КПК України провели з 11 години до 13 години 20 хвилин у камері схову Південного вокзалу при достатньому електричному освітленні огляд тулуба трупа і місця його виявлення.

Перед оглядом завідуючий камерою схову К. І. Корбут повідомив, що валіза після виявлення в ній тулуба трупа була перенесена з камери схову в іншу кімнату.

Оглядом встановлено:

Валіза знаходиться у підсобному приміщенні, суміжному з камерою схову. Кімната вікон не має, не вентилюється, але достатньо освітлюється електричною лампочкою. У кімнаті відчувається різкий трупний запах. Валіза обв'язана хрест- навхрест шкіряним ремнем чорного кольору і знаходиться на металевому стелажі. Валіза червоного кольору, пластмасова, розміром 100x50x35 см, стара, із стертими боками. Висувна ручка на верхній частині валізи сірого кольору зламана. Кутки валізи металеві, нікельовані, із слідами іржі. На передній частині валізи посередині фабрична рел'єфна металева накладка темно-синього кольору з написом «PRESIDENT. SINCE 1960 - japan». На торцевій поверхні з зовнішньої сторони наклеєний ярлик квитанції № 3571 камери схову Південного вокзалу із датою 18.07.2018 р. з прізвищем власника - В. А. Петрова. На запитання, чи зможе впізнати жінку, яка здавала валізу, приймальниця камери схову В. П. Ступко відповіла, що детальних прикмет жінки, яка здавала валізу, вона не запам'ятала.

При відкритті кришки валізи відчувається різкий гнильний запах. У валізі виявлено тулуб людини, загорнутий у штору зеленого кольору. Під шторою знаходяться декілька газет. Штора та газети просочені кров'ю, місцями з зеленим відтінком. Частина трупа без голови, верхніх і нижніх кінцівок. Голова відділена на рівні шостого шийного хребця. Тіло шостого шийного хребця роздрібнено. Шкірні краї в місцях відділення голови рівні. М'які тканини відділені в поперечному напрямку, мають рівну поверхню сірувато-брудного кольору без видимих крововиливів.

Частина правої верхньої кінцівки довжиною близько 4 см із рівними шкірними краями, у місці відділення кінцівки м'язи також мають рівну поверхню розтину, крововиливів у м'які тканини цієї ділянки не виявлено. Шкіра і м'язи дещо закороткі, частина плечової кістки оголена. Поверхня відділення плечової кістки нерівна, шорсткувата, із відламаним заднім кістковим краєм.

Частина лівої верхньої кінцівки довжиною 6 см. Шкірні краї, розтин м'язів, характер ушкодження плечової кістки мають такий самий вигляд, як і на правій кінцівці.

Обидві частини нижніх кінцівок дуже короткі, край відділення проходить на рівні промежини лінією, перпендикулярній хребту. Довжина частин близько 6 см. Шкірні краї і м'які тканини поверхні відділення рівні. Слідів крововиливів у м'які тканини не виявлено. Частини стегнових кісток трохи виступають із м'яких тканин, поверхня їх відділення з дрібним рельєфом. Задній край поверхні розділу кісток нерівний, із значними зазублинами. У м'яких тканинах навколо задньої поверхні кісток - дрібні кісткові уламки, скріплені з м'язами.

За висновками судово-медичного експерта О. М. Мельникова розчленування трупа проводилося без використання спеціальних знань з галузі анатомічної будови тіла людини багатократними ударами гострого рублячого знаряддя - сокирою. М'які тканини поверхні відділення кінцівок зволожені, брудно-сірого кольору, легко рвуться.

Тулуб належить жінці. Довжина його - 68 см, окружність живота біля пупка - 86 см, ширина плеч - 34 см. Шкірні покрови брудно-сірого кольору із зеленуватим відтінком. На передній поверхні грудей і живота різко виражена гнильна мережа судин блідо-фіолетового кольору. Верхній прошарок шкіри на поверхні грудей і живота відокремлюється при механічному впливі.

Колір задньої поверхні трупа більш інтенсивний за рахунок нерізко виражених трупних плям. Живіт різко роздутий, шкіра його грязно-зеленого кольору. Грудні залози напівкулькової форми із різко обкресленими пігментованими білясосковими кружками. По середній лінії живота на шкірі пігментована коричнева смужка, що йде від пупка до лобка. Статеві органи сформовані правильно. Волосся на лобку й у пахових западинах чорного кольору. На шкірі спини у ділянці вигину правої лопатки є родима пляма, що виступає у вигляді відособленого темно-коричневого бугорка округлої форми з діаметром 1,5 см. Інших особливостей і будь-яких ушкоджень при детальному зовнішньому огляді трупа не виявлено.

Після огляду виявлена частина трупа направлена до судово-медичного моргу для дослідження. Потім оглянута камера схову, де було виявлено валізу з тулубом жінки. Уздовж приміщення знаходяться чотири дерев'яні стелажі, на яких лежать здані на збереження речі. Валіза, у якій було виявлено тулуб жінки, за повідомленням Ступко і Корбута, стояла на третьому місці.

При огляді місця події здійснювалася фотозйомка цифровим фотоапаратом «CANON- SX 240 HS».

Протокол нам прочитано, викладене в ньому підтверджуємо:

Поняті: 1. підпис

2. підпис

Судово-медичний

експерт: підпис

Старший слідчий слідчого відділу Холодногірського ВП ГУНП в Харківській області: підпис

С п и с о к л і т е р а т у р и

Борисенко І. В. Методика розслідування вбивств із розчленуванням трупа: монографія. Харків: Право, 2021. 720 с.

Борисенко І. В. Вбивство з розчленуванням трупа. *Велика українська юридична енциклопедія*. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. Харків: Право, 2018. С. 68-71.

Куп'янський. М. Г. Розслідування серійних сексуально-садистських убивств: організац.-тактич. засади: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; суд. експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. 224 с.

Любчинський О. В. Основи організації і проведення огляду місця події під час розслідування серійних вбивств на сексуальному ґрунті. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки». 2016. № 845. С. 536–541.

Синчук В. Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення: монографія. Харків: Харків юрид., 2005. 288 с.

Т е м а 9. РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ ЗА ВІДСУТНОСТІ ТРУПА

Завдання 1

*Після вивчення криміналістичної літератури викласти письмово
основні положення теми*

1. Криміналістична характеристика вбивств за відсутності трупа.
2. Тактичні особливості допиту особи що заявила про зникнення потерпілого.
3. Огляд місця події та його тактика.

4. Негативні обставини та їх значення для встановлення підозрюваної особи при розслідуванні вказаних вбивств.

5. Тактика обшуку.

6. Перевірка версії «Зникла особа жива» при проведенні її розшуку.

7. Типові слідчі ситуації і конструювання версій.

8. Залучення експерта і проведення судових експертиз.

Завдання 2

За запропонованою фабулою виконати такі завдання:

1. Висунути й обґрунтувати слідчі версії.

2. Відповідно до висунутих версій скласти план розслідування.

3. Скласти план допиту підозрюваного.

Фабула

До РУ ГУ МВС України Галицького району м. Львова 24.10.2022 р. звернулася Акулишина, яка повідомила, що Губін, з яким вона перебуває у фактичних шлюбних відносинах, зник за загадкових обставин. Вона пояснила, що з 10.09.2022 р. до 08.10.2022 р. знаходилась на курорті Трускавець, а після повернення чоловіка вдома не знайшла. Побачивши у квартирі сліди крові в різних місцях, вона запідозрила, що його вбито. З метою перевірки своєї здогадки вона із своїм знайомим Осокіним поїхали до друга Губіна – Коршикова, щоб запитати про чоловіка. Коршикова вдома не було, а дружина останнього розповіла, що він на машині поїхав за межі області. Вона також додала, що він залишив у гаражі якусь коробку з речами Губіна. Акулишина і Осокін оглянули цю коробку, у ній були постільна білизна з плямами бурого кольору, а також бритва, туфлі і куртка. Все це було впізнане Акулишеною як належне Губіну.

Огляд місця події, який здійснив слідчий підтвердив наявність у квартирі Губіна значної кількості засохлих плям бурого кольору. Проведена судово-імунологічна експертиза встановила, що плями є кров'ю яка належить

зниклому Губіну. Останньому також належала кров, що була виявлена на постільній білизні в коробці в гаражі у Коршикова. Після повернення Коршикова з відрядження він був допитаний з цього приводу. З його показань випливало, що він бачив Губіна 09.10.2022 р. о 6 годині, коли на прохання останнього приїхав до нього, щоб підвезти його до м.Луцьк. Губін начебто взяв із собою великий пакунок, загорнутий у поліетиленову плівку і перев'язаний дротом. Саме з тим пакунком Коршикова в під'їзді бачила якась жінка, коли від виносив його до машини. Крім того, Губін поклав у машину коробку з постільною білизною, на якій була кров від кровотечі з носу. Коршиков пояснив, що він відвіз Губіна до м. Луцьк і там залишив. Коробку він хотів викинути, але забув і залишив у гаражі. Під час досудового слідства також було встановлено, що Акулишина і Осокін були разом на курорті як чоловік і жінка. Крім того, сусіди Губіна показали, що напередодні поїздки на курорт Акулишина і Губін сильно посварилися.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Булулуков О. Ю. Розслідування вбивств при відсутності трупа. Побудова версій. *Вісник прокуратури*. 2007. № 6. С. 115–120.

Борисенко І. В., Булулуков О. Ю. Особливості прийняття тактичних рішень при розслідуванні окремих видів убивств. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Т. 2. Харків: Право, 2019. С. 45–61

Здоровко С. Ф. Розслідування вбивств, що вчиняються організованими злочинними групами (типові тактичні операції): монографія. Харків: Гриф, 2004. 175 с.

Павлюк О.С. Пізнавальна діяльність слідчого на початковому етапі розслідування вбивств осіб похилого віку та одиноких осіб, пов'язаних із заволодінням їх майном. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 212–215.

Розслідування кримінальних справ про умисні вбивства, порушених за фактом безвісного зникнення осіб: метод. рекомендації /розроб.: З. С.

Галаван, С.О.Книженко, Т.П. Матюшкова. Х.: Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2009. 16 с.

Т е м а 10. РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИННИХ ПОРУШЕНЬ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Завдання 1

*Після вивчення криміналістичної літератури викласти письмово
основні положення теми*

1. Криміналістична характеристика злочинних порушень правил безпеки дорожнього руху.
2. Відкриття кримінального провадження та обставини, що підлягають доказуванню.
3. Тактика огляду місця події.
4. Тактика допиту учасників дорожньо-транспортної події.
5. Тактика проведення слідчого експерименту.
6. Залучення експерта і проведення судових експертиз при розслідуванні злочинних порушень правил безпеки дорожнього руху.

Завдання 2

За запропонованою фавбулою виконати такі завдання:

1. *Висунути й обґрунтувати слідчі версії.*
2. *Відповідно до висунутих версій скласти план розслідування.*
3. *Скласти план допиту водія автомобіля.*

Фавбула

Приблизно о 15 годині 23.03.2021 р. С. І. Довгаль, керуючи особистим автомобілем Шевроле Ланос і рухаючись вулицею Полтавський шлях, вчинив наїзд на Н. К. Горіну, яка переходила вулицю. Від отриманих тілесних ушкоджень вона померла дорогою у лікарню. Під час досудового розслідування встановлено, що водій С. І. Довгаль керував автомобілем

Шевроле Ланос у стані алкогольного сп'яніння. Перед наїздом на пішохода – Н. К. Горіну С. І. Довгаль проїхав перехрестя на червоний сигнал світлофора. За показаннями водія та свідків події, автомобіль Шевроле Ланос під керуванням С. І. Довгаля рухався зі швидкістю приблизно 90 км/год. При огляді місця події зафіксовано, що поруч із ним є підземний пішохідний перехід, а краями проїзної частини – металеві огороження, слідів гальмування на дорозі встановлено не було. Допитаний як підозрюваний С. І. Довгаль показав, що бачив Н. К. Горіну на проїзній частині дороги, але швидкості не зменшив і намагався об'їхати її, однак остання, вже перейшовши дорогу, раптом розвернулася, почала рух у зворотному напрямку і попала під колеса керованого ним автомобіля. 45 Слідчий провів слідчий експеримент і встановив, що потерпіла Н. К. Горіна переходила проїзну частину у невстановленому місці, подолавши металеві огороження, які знаходяться на узбіччі тротуару. Крім того, встановлено, що водій С. І. Довгаль побачив потерпілу на дорозі з відстані 85 м, але не змінив швидкості і напрямку руху. На відстані 12 м від автомобіля Шевроле Ланос потерпіла розвернулася і почала рух у зворотному напрямку.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «Дорожньо-транспортна пригода» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України». Затв. Наказом Міністерства внутрішніх справ України 15 липня 2020 року № 533. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0726-20#Text>

Інструкція про порядок обліку дорожньо-транспортних пригод і осіб, які в них постраждали, та обміну інформацією між закладами охорони здоров'я і органами внутрішніх справ: Затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства охорони здоров'я України від 25.06.2007 року № 205/353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0821-07>

Правила дорожнього руху: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 10. 10. 2001 року № 1306 URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1050.1236.16>

Дубовой В. М. Ідентифікація та моделювання технологічних об'єктів і систем керування: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2012. 308 с.

Дячук В.І., Климчук М.П., Губська О.А. Використання спеціальних знань при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод: Монографія. Київ, 2012. 220 с.

Климчук М.П. Розслідування злочинів про порушення правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспортних засобів: монографія Львів: ЛьвДУВС; видавництво «Край», 2008. 216 с.

Туренко А. М. Автотехнічна експертиза. Дослідження обставин ДТП: підручник для вищих навчальних закладів Харків: ХНАДУ, 2013. 320с.

**Т е м а 11. РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИВЛАСНЕННЯ,
РОЗТРАТИ МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ
ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ
СТАНОВИЩЕМ**

Завдання 1

*Після вивчення криміналістичної літератури викласти
письмово основні положення теми*

1. Криміналістична характеристика привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.
2. Відкриття кримінального провадження та обставини, що підлягають доказуванню.
3. Тактика слідчих (розшукових) дій при розслідуванні привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

4. Тактика негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

5. Залучення експерта та проведення судових експертиз при розслідуванні привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Завдання 2

За запропонованою фабулою виконати наступні завдання:

- 1. Висунути й обґрунтувати слідчі версії.*
- 2. Відповідно до висунутих версій скласти план розслідування.*
- 3. Визначити і обґрунтувати експертні дослідження, які необхідно призначити.*

Фабула

Прийма Б.І., працюючи відповідно до цивільно-правового договору від 05.11.2018р., укладеного між ним та ТзОВ «Візин Річ», охоронцем на території в с. Сілець Сокальського району, де на замовлення Державного підприємства «Об'єднана компанія «Укрвуглереструктуризація», товариством здійснювалися роботи з фізичної ліквідації шахти «Візейська», в тому числі порізка металоконструкцій, являючись матеріально-відповідальною особою за збереження товаро-матеріальних цінностей, 16.11.2018р. близько 15.00год. маючи умисел на привласнення належного ДП «Об'єднана компанія «Укрвуглереструктуризація» металобрухту, що утворився внаслідок фізичної ліквідації шахти, який йому було ввірено, згідно акту приймання-передачі №1 від 05.11.2018р., скориставшись відсутністю інших працівників підприємства, використовуючи вантажний автомобіль марки «МАЗ», р.н.з. НОМЕР_1 під керуванням Борисюка В.Л., який не був обізнаний з умислом обвинуваченого, завантажив його кузов брухтом чорного металу загальною масою 7910кг, вартістю 7000грн. за одну

тону та вивіз з території проведення робіт, чим привласнив його, внаслідок чого ДП «ОК «Укрвуглереструктуризація» завдано матеріальну шкоду на загальну суму 55370грн.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 16.10.2012 р. № 2939-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

Економічна безпека держави : криміналістичне забезпечення: навч. посіб. / В.В. Топчій, Т.П. Яцик, В.А. Шкелебей, А.В. Свінцицький, А.М. Падалка, В.В. Топчій. К.: 7БЦ, 2021. 537 с.

Попович В. М., Попович М. В. Проблеми розслідування економічних злочинів: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 352 с.

Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики: монографія / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2006. 624 с.

Розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем у сфері будівництва: метод. рек. / А. П. Запотоцький, А. А. Вознюк, С. В. Кучменко. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 78 с.

Степанюк Р. Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України: монографія. Харків: Ніка Нова, 2012. 382 с.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ
науково-дослідних робіт студентів
з курсу «Криміналістика»

I. Загальнотеоретичні проблеми криміналістики.

1. Механізм вчинення кримінального правопорушення та загальні закономірності його відображення.
2. Моделювання при розслідуванні кримінальних правопорушень.
3. Історія розвитку криміналістики.
4. Сучасні тенденції розвитку науки криміналістики.
5. Криміналістика в інших країнах: історія розвитку і сучасний стан.
6. Використання криміналістики у судовому провадженні.
7. Використання криміналістики в цивільному і господарському процесі.
8. Система окремих криміналістичних теорій.
9. Теорія криміналістичного прогнозування.
10. Криміналістична діагностика.
11. Криміналістична систематика.
12. Криміналістична ситуалогія.
13. Криміналістичне вчення про подолання протидії розслідуванню.

II. Криміналістична техніка.

1. Засоби криміналістичної техніки в судово-слідчій та експертній практиці.
2. Польова криміналістика і її практичне застосування.
3. Використання автоматизованих інформаційно-пошукових систем в розслідуванні кримінальних правопорушень.

4. Проблеми використання поліграфа у розкритті і розслідуванні кримінальних правопорушень.
5. Використання можливостей поліграфа в оперативно-розшуковій діяльності.
6. Криміналістичне вчення про механізми слідоутворення.
7. Актуальні проблеми трасологічних досліджень.
8. Сучасні можливості та шляхи подальшого розвитку трасологічних досліджень.
9. Поро- і еджеоскопія в дактилоскопічних дослідженнях.
10. Використання мікрослідів при розслідуванні кримінальних правопорушень.
11. Підготовка та призначення криміналістичної експертизи мікрослідів (мікрооб'єктів).
12. Актуальні проблеми судової балістики.
13. Сліди пострілу та їх значення у встановленні обставин події.
14. Виявлення, огляд, фіксація та вилучення зброї та слідів пострілу на місці події.
15. Поняття вибуху, збирання та дослідження його слідів.
16. Криміналістичне дослідження вибухових пристроїв.
17. Вибухово-технічна експертиза.
18. Актуальні проблеми дослідження холодної зброї.
19. Актуальні проблеми дослідження документів.
20. Методика дослідження відбитків печаток і штампів.
21. Криміналістичне дослідження підроблених грошових знаків.
22. Актуальні проблеми дослідження письма.
23. Теоретичні основи ідентифікації особи за ознаками письмової мови.
24. Сучасний стан та тенденції розвитку почеркознавчої експертизи.
25. Криміналістичне дослідження рукописних текстів з метою встановлення властивостей особи виконавця.

26. Використання слідчим в процесі розслідування інформаційно-довідкових та оперативно-розшукових криміналістичних обліків.

27. Сучасний стан та тенденція розвитку і вдосконалення кримінальної реєстрації.

28. Актуальні проблеми криміналістичної одорології.

III. Криміналістична тактика.

1. Криміналістична тактика і кримінально-процесуальний закон.

2. Предмет і функції криміналістичної тактики.

3. Основи планування та програмування слідчої діяльності.

4. Тактико-криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень.

5. Організаційно-тактичні прийоми використання результатів ОРД в розслідуванні кримінальних правопорушень.

6. Тактичні основи розшукової діяльності.

7. Тактичні засоби: поняття, класифікація, допустимість.

8. Взаємозв'язок слідчої тактики і психології.

9. Критерії допустимості тактичних засобів і прийомів.

10. Слідчі ситуації і їх тактичне значення.

11. Рефлексивне мислення та управління в слідчій тактиці (тактиці окремих слідчих дій).

12. Переконавання і примус в структурі слідчої тактики.

13. Психологічний вплив, його правомірність і допустимість в криміналістичній тактиці.

14. «Психологічні пастки» та критерії їх допустимості в слідчій тактиці.

15. Фактор раптовості та форми його використання в процесі розслідування злочинів.

16. Тактичні комбінації.

17. Тактичні операції при розслідуванні кримінальних правопорушень.
18. Тактична операція «Атрибуція трупа».
19. Тактична операція «Виявлення та викриття підозрюваного» (по окремих категоріях злочинів).
20. Тактична операція «Затримання».
21. Тактична операція «Захист доказів».
22. Тактична операція «Перевірка алібі».
23. Тактичне рішення.
24. Тактичний ризик.
25. Професійне спілкування в діяльності слідчого.
26. Захисник в кримінальному судочинстві: тактико-криміналістичний аспект.
27. Тактика захисту підозрюваного (обвинуваченого) у кримінальному судочинстві.
28. Тактика професійного захисту у кримінальних справах.
29. Тактика державного обвинувачення в суді першої інстанції.
30. Криміналістичні способи встановлення наявності «конфліктів інтересів» між учасниками кримінального судочинства.
31. Тактичні прийоми, спрямовані на нейтралізацію протидії розслідуванню.
32. Слідчий огляд комп'ютерної техніки.
33. Тактика огляду місця вибуху.
34. Ідеальні сліди в криміналістиці.
35. Тактика допиту в конфліктній ситуації.
36. Тактика допиту осіб, які посилаються на алібі; способи перевірки алібі.
37. Тактичні прийоми викриття осіб, що дають неправдиві показання.

38. Тактика зняття інформації з електронних інформаційних систем і використання результатів цієї негласної слідчої дії в розслідуванні кримінальних правопорушень.

39. Тактика проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції.

40. Криміналістичне вчення про спеціальні знання обізнаних осіб.

41. Моделювання в судовій експертизі.

42. Тактика судового слідства.

43. Слідчі помилки: поняття, класифікація та шляхи усунення.

IV. Методика розслідування окремих видів злочинів.

1. Використання даних криміналістичної характеристики в розслідуванні кримінальних правопорушень.

2. Криміналістичне вчення про спосіб кримінального правопорушення.

3. Спосіб вчинення кримінального правопорушення і можливості прогнозування психологічних властивостей невстановленого злочинця.

4. Криміналістичне вчення про приховування кримінального правопорушення.

5. Інценування кримінального правопорушення: сутність і методи розкриття.

6. Криміналістичні аспекти вивчення особи злочинця в процесі розслідування.

7. Криміналістична віктимологія.

8. Виявлення та усунення причин і умов, що сприяли вчиненню кримінальним правопорушенням, в стадії досудового слідства.

9. Алгоритмізація слідчої діяльності.

10. Методика розслідування вбивств, вчинених під час відкритих сутичок між організованими злочинними групами.

11. Методика розслідування вбивств, прихованих інсценуванням нещасного випадку (самогубства).
12. Розслідування вбивств «на замовлення».
13. Криміналістичний аналіз серійних вбивств (криміналістична характеристика серійних убивств).
14. Криміналістичні засоби і методи виявлення серійних злочинців.
15. Розслідування доведення до самогубства.
16. Методика розслідування торгівлі людьми.
17. Розслідування розбоїв, пов'язаних з проникненням у житло.
18. Розслідування шахрайства, вчиненого у сфері економіки та фінансів.
19. Розслідування шахрайства, що вчиняється з використанням доступу до комп'ютерних мереж.
20. Розслідування вимагання.
21. Розслідування легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом.
22. Особливості розслідування підпалів та інших злочинів, пов'язаних з виникненням пожеж.
23. Методика розслідування кримінальних правопорушень, вчинених із застосуванням вибухових пристроїв.
24. Особливості розслідування кримінальних правопорушень проти правосуддя.
25. Основи методики розслідування терористичних актів.
26. Розслідування бандитизму.
27. Особливості розслідування кримінальних правопорушень, вчинених організованою групою.
28. Злочинна група як об'єкт криміналістичного дослідження.
29. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів.
30. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері інформаційних технологій.

31. Розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля.
32. Розслідування озброєних розбоїв і бандитизму.
33. Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв.
34. Особливості розслідування нерозкритих кримінальних правопорушень минулих років.
35. Особливості розслідування воєнних злочинів.
36. Особливості розслідування міжнародних злочинів.

З М І С Т

Загальні вимоги.....	3
Список нормативно-правових актів та літератури до усіх тем.....	7
Тема 1. Використання науково-технічних засобів у досудовому розслідуванні.....	13
Тема 2.Огляд	17
Тема 3. Пред'явлення для впізнання.....	21
Тема 4.Допит.....	24
Тема5.Обшук.....	27
Тема 6.Слідчий експеримент.....	30
Тема 7. Експертиза у кримінальному провадженні.....	33
Тема 8. Розслідування вбивств із розчленуванням трупа.....	37
Тема 9. Розслідування вбивств за відсутності трупа.....	43
Тема 10. Розслідування злочинних порушень правил безпеки дорожнього руху.....	46
Тема 11. Розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.....	48
Орієнтовний перелік тем науково-дослідних робіт студентів.....	52

Навчальне видання

Електронне видання

ТЕМАТИКА
КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КРИМІНАЛІСТИКА»

для студентів 4 курсу
денної форми навчання

першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

У к л а д а ч і:

ШЕПТЬКО Валерій Юрійович,
ЖУРАВЕЛЬ Володимир Андрійович,
ШЕВЧУК Віктор Михайлович,
БАРАНЧУК Василь Васильович,
БОРИСЕНКО Ігор Володимирович,
БУЛУЛУКОВ Олег Юрійович,
ЗАТЕНАЦЬКИЙ Дмитро Вікторович,
КАПУСТІНА Марієтта Владиславівна,
КОСТЕНКО Марина Володимирівна,
КУРМАН Олександр Васильович,
МИШКОВ Ярослав Євгенійович,
НЕГРЕБЕЦЬКИЙ Владислав Валерійович,
ЧОРНИЙ Геннадій Олексійович